

Národní divadlo Praha, vlevo požár novostavby v r. 1881 (dobová ilustrace); vpravo Národní divadlo tvoří dominantu pravého břehu Vltavy

vena budova Nové scény (arch. K. Prager), zamýšlená jako komorní scéna pro tvorbu všech tří souborů, z technických důvodů se zde ale do 1992 provozovala takřka výhradně činohra. 1992 Nová scéna vyčleněna ze svazku ND jako sídlo samostatné Laterny magiky. 1991 vzniklo komorní Divadlo Kolowrat adaptací půdního prostoru Kolowratského paláce jako studiová scéna, sloužící převážně činohře a opeře. 1948 až 92 patřila do svazku ND též budova nynější → Státní opery, od 1992 je zde samostatný operní soubor. S tvorbou ND byla od jeho vzniku spojena řada jmen význ. č. dramatiků, hud. skladatelů, režisérů, herců, dirigentů, operních pěvců, baletních umělců, scénografů, teoretiků, dramaturgů aj. Vnitřní výzdoba budovy je dílem tzv. → generace Národního divadla.

národní důchod, čistý národní produkt v cenách → výrobních faktorů; součet všech důchodů z výdělečné činnosti a z majetku, které plynou tuzemcům z tuzemské tvorby hodnot a jako saldo příjmů z výdělečné činnosti a z majetku vůči zahraničí, včetně nerozdělených zisků podniků. Též → HDP.

národní ekonomie, označení pro → nauku o národním hospodářství, zavedenou počátkem 19. st. jako opak → kameralistiky.

Národní filmový archiv (NFA), založen r. 1943 Českomoravským filmovým ústředím, jeden z nejstarších a svými fondy nejbohatších

filmových archivů na světě: 26 000 kopií hraných filmů (mj. česká tvorba od 1898 do 1991) a 9 500 jejich negativů, 23 000 dokumentárních, zpravodajských a jiných filmů, 3 500 000 metrů zpravodajských filmů a 125 000 000 m 16mm filmů, 50 000 filmových plakátů, archiválie filmových podniků, sbírka filmových scénářů, výtvarných návrhů, fotografií atd.

národní finanční trh, segment finančního trhu, na kterém se obchoduje s instrumenty domácích emitentů podle pravidel a podmínek domácího trhu.

Národní fronta Čechů a Slováků (NF), 1945–90, vznikla z iniciativy KSČ r. 1945, ale se souhlasem ostatních stran. Jejímí složkami byly podle ústavy z r. 1960: → KSČ, → Revoluční odborové hnutí (ROH), → Československá strana lidová, → Československá strana socialistická, dvě malé slovenské polit. strany: Strana slobody a Strana slovenskej obrody, Československý svaz mládeže, Výbor čs. žen a další tzv. společenské organizace. Žádné jiné politické strany nebyly povoleny; jediné zástupci členů NF směli být zastoupeni v parlamentu. Akční výbory NF byly zřízeny „k rozdrčení → kontrarevolučního pokusu reakce“ v únoru 1948, prováděly „očistu“ ve všech institucích, vedení závodů i politických stran (tj. zbavovaly místa nečleny KSČ, osoby třeba jen podezřelé, že s KSČ nesympatizují, osoby „buržoazního původu“ atd.). Po ukončení čistek existovaly dále jako celkem bezvýznamná instituce s názvem výbory NF.

Národní fronta NDR, od 1973 označení pro Nár. frontu dem. Něm.

(zal. 1947); do 1989 zastřešující organizace polit. stran a masových organizací v bývalé NDR pod vedením SED.

národní galerie, všeobecné označení pro muzea, která shromažďují typické příklady umění a kultury určité země (např. v Něm. → Germanisches Nationalmuseum, v It. Museo Nazionale, v Čechách Národní muzeum), nebo pro muzea jako stánky národního umění, např. National Gallery London, otevřená 1924, National Gallery Washington D. C., otevřená 1941 (základem dar bankéře A. Melona), v Čechách → Národní galerie v Praze, založená 1942 spojením starších institucí.

Národní galerie v Praze, ústřední ústav, který uchovává, kontinuálně doplňuje a zpřístupňuje své umělecké sbírky. Jejich základem je Sběrka starého umění (zal. r. 1796), Moderní galerie (zal. r. 1901), sbírka grafického umění Hollareum (zal. r. 1863) a pozdější dary a akvizice. Jako Národní galerie působí v Praze od r. 1949, kdy byly všechny jmenované instituce sloučeny a péčí o ně převzal přímo stát. Vysokou umělecko-historickou úroveň mají sbírky starého českého umění (zejména gotika), umění 19. st., grafiky, moderního a asijského umění. Součástí NG jsou i konzervátorské a restaurátorské dílny. Sběrky NG jsou vystavovány v šesti objektech.

Národní gardy, ozbrojené měšťanské sbory po fr. vzoru. Organizovány